

Ο ρόλος του Διευθυντή μέσα στο σχολείο

Χαιρετίζω και εγώ με τη σειρά μου όλους και ιδιαίτερα τους μελλοντικούς ηγέτες των σχολείων μας!

Σήμερα έχω κλιθεί να μιλήσω για την καθημερινή πραγματικότητα του Δ. μέσα στο σχολείο. Αυτά που θα αναφέρω θα είναι ως επί το πλείστον προσωπικές εμπειρίες, απόψεις, σκέψεις και κάποιες εισηγήσεις προς τους νέους διευθυντές. Εύχομαι μέσα από αυτά που θα ακούσετε, να βρείτε κάποια πράγματα τα οποία θα σας φανούν χρήσιμα.

Θυμάμαι, όταν βρισκόμουν στη θέση που βρίσκονται αρκετοί από εσάς σήμερα και μάζευα υλικό για τη συνέντευξη με την ΕΕΥ, είχα χαθεί μέσα σε λίστες ολόκληρες με τα καθήκοντα και τα χαρακτηριστικά του ηγέτη. Απελπισμένη, άρχισα να σκέφτομαι ποιος θα τα μάθει όλ' αυτά, ποιος θα τα κάνει όλ' αυτά και ποιος διαθέτει όλ' αυτά τα προσόντα; Βέβαια, καλό είναι να γνωρίζουμε πώς πρέπει να είναι ένας ηγέτης, αλλά αναρωτιέμαι ειλικρινά, πιο είναι εκείνο το μαγικό ραβδάκι το οποίο, ως δια μαγείας, αλλάζει από τη μια στιγμή στην άλλη τις ικανότητες, την προσωπικότητα και το χαρακτήρα ενός ανθρώπου, απλά και μόνο επειδή πήρε μια προαγωγή; Δυστυχώς τέτοια ραβδάκια δεν πουλάνε πουθενά! Η πραγματικότητα είναι ότι ξεκινάμε, ακριβώς όπως οι νεοσύλλεκτοι. Ριχνόμαστε στη μάχη και όσοι επιζήσουμε, κυριολεκτικά και μεταφορικά, σιγά σιγά μαθαίνουμε, αλλάζουμε, βελτιωνόμαστε, ωριμάζουμε, γινόμαστε πιο σοφοί. Όλ' αυτά στην πορεία γίνονται, γιατί στην αρχή είναι δύσκολα τα πράγματα αφού είμαστε ανέτοιμοι και όχι εξ υπαιτιότητάς μας.

Προσωπικά βρίσκομαι σ' αυτή τη θέση και όσοι γνωρίζουν τη επαγγελματική μου πορεία (ξεκίνησα με ιατρικές σπουδές), απορούν που είμαι σήμερα σ' αυτή τη θέση. Με τη βοήθεια του θεού, όμως και με πολλή δουλειά, βρίσκομαι εδώ και σε όλη αυτή την πορεία, είχα πάντα στο μυαλό μου κάτι που μου είχε πει μια καθηγήτριά μου, όταν στα δεκαοχτώ μου αποφάσισα μάθω πιάνο. Μου είπε ότι, όλοι οι μαθητές της θα μάθαιναν πιάνο, αλλά «άλλοι με τον τρόπο τους και άλλοι με τον κόπο τους». Στην πορεία διαπίστωσα ότι όντως, όσο πιο πολύ παίζεις ένα παιχνίδι τόσο πιο καλός παίχτης γίνεσαι! Και ένας ηγέτης και χαρισματικός να είναι, πρέπει πρώτ' απ' όλα να είναι πολύ εργατικός και απόλυτα αφοσιωμένος στους στόχους και στο όραμά του.

Σήμερα, θα μοιραστώ μαζί σας κάποιες αλήθειες, αλλά μην αφήσετε ορισμένες πτυχές της δουλειάς μας να σας κλέψουν το όνειρό σας να γίνετε ηγέτες, αν αυτό είναι που πραγματικά θέλετε. Εξάλλου, ο δρόμος προς την επιτυχία είναι μόνιμα υπό κατασκευή, αλλά δυστυχώς είναι και γεμάτος από δελεαστικές θέσεις **parking**. Γι' αυτό και οι άνθρωποι συνήθως δε μετανιώνουμε γι' αυτά που έκαναν, αλλά γι' αυτά που δεν έκαναν στη ζωή τους. Όσο για το φορτίο που συνήθως επωμιζόμαστε στην πορεία, δεν είναι το βάρος του που μας συνθλίβει, αλλά ο τρόπος που το κουβαλάμε και αυτό καθορίζει τα πάντα στη ζωή μας.

Όταν πάρουμε, λοιπόν, την περιβόητη προαγωγή και σβήσει και ο απόηχος των συγχαρητηρίων, ξαφνικά έρχεται η επόμενη μέρα!!!. Στην πραγματικότητα κανείς δε μας προετοιμάζει όπως θα έπρεπε γι' αυτή τη μέρα.

Θυμάμαι όταν προαχθήκαμε, μας κάλεσαν τον Οκτώβριο για επιμόρφωση, όταν ο πρώτος πρώτος πανικός είχε περάσει, όταν ο κάθε Δ. είχε στήσει σχολείο, έκανε κατανομή τάξεων, έβγαλε πρόγραμμα, συμπλήρωσε και απέστειλε ίσαμε διακόσια έντυπα και χωρίς γραμματέα τότε, τσακώθηκε πεντέξι φορές με την εφορεία, για να γίνουν τα απαραίτητα, ώστε να μπορεί να λειτουργήσει το σχολείο και σίγουρα θα πήρε και καμιά πενηνταριά τηλέφωνα τον προηγούμενο Δ. και άλλους, για να του πουν τι να κάνει στην μια ή στην άλλη περίπτωση.

Κατά τη διάρκεια της επιμόρφωσης των Δ., η οποία ομολογουμένως ήταν αξιόλογη, είχαμε την ευκαιρία να γνωρίσουμε και άλλους νέους Δ., δημιουργήθηκαν νέες φιλίες και γέφυρες επικοινωνίας. Αυτό που δεν κατάλαβα ακόμα, είναι γιατί η επιμόρφωση γίνεται κατόπιν εορτής. Τι πείραζε να ήταν προϋπόθεση για κάθε προτεινόμενο υποψήφιο; Ή τουλάχιστον, αυτοί που προάγονταν, να τους καλούσαν καμιά βδομάδα πριν ανοίξουν τα σχολεία, να τους δώσουν κάποια εφόδια τα οποία χρειάζονται για το ξεκίνημα; Τι περιμένουν, να μάθουμε από την εμπειρία μας; Η πείρα, ναι μας διδάσκει, αλλά μας διδάσκει αργά και αφού την πληρώσουμε πολύ ακριβά.

Στην επιμόρφωση που κάναμε, θυμάμαι πολύ έντονα μια συνάντηση που είχε ως θέμα το «Πώς να αποφύγετε το έμφραγμα». Ξέρω ότι ακούγεται λίγο μακάβριο, αλλά ήμασταν τότε όλοι περίπου δυο τριών μηνών Δ. και σας μιλώ με ειλικρίνεια ότι κάποιοι ήταν ήδη στα πρόθυρα να πάθουν υπερκόπωση ή έμφραγμα. Είχαμε συνάδελφο την οποία πήρε δύο φορές το ασθενοφόρο από το σχολείο και την πήγε στο νοσοκομείο ως αποτέλεσμα υπερβολικού άγχους. Γιατί, αγαπητοί μου, δεν έχουμε όλοι το ίδιο σθένος να αντεπεξέλθουμε χωρίς απώλειες, αν μας ρίξουν στα βαθειά. Αλλά αυτό, βέβαια, δε φαίνεται να απασχολεί ιδιαίτερα τους εργοδότες μας, οι οποίοι με απλά λόγια περιμένουν από τον Δ. να είναι ηγέτης, δάσκαλος και ταυτόχρονα το παιδί για όλες τις δουλειές.

Η μείωση του διδακτικού χρόνου του Δ., αποτελεί μείζον θέμα και βασικό αίτημα της ΑΚΙΔΑ για το οποίο αγωνιζόμαστε εδώ και αρκετό καιρό, κυρίως για τους Δ. μικρών σχολείων οι οποίοι έχουν πολύ αυξημένα διδακτικά καθήκοντα. Ζητούμε μείωση του διδακτικού χρόνου του Δ., όχι γιατί είμαστε τεμπέληδες, όπως θέλουν κάποιοι μας παρουσιάζουν, αλλά γιατί το κάθε ένα από τα καθήκοντά μας ξεχωριστά είναι από μόνο μια full time δουλειά.

Είναι σαν να έχουν ένα γαϊδουράκι που υπάκουα κουβαλά ότι του φορτώσουν και συνεχίζουν να του φορτώνουν και να του φορτώνουν και ξεχνούν ότι θα έρθει μία στιγμή που θα τα μείνει και δεν θα μπορεί να κάνει ούτε ένα βήμα πάρα πέρα, ή χειρότερα θα θυμώσει και θα τα τινάξει όλα από την πλάτη του και τότε ποιος το συγκρατεί!

Δυστυχώς συνάδελφοι, θα δείτε ότι αρκετές φορές, ακόμα και θέματα πολύ σοβαρά και λεπτά, κάποιοι τα χειρίζονται ανάλογα με το πόσο κοστίζουν. Τα αιτήματα που διεκδικούμε εδώ και τόσο καιρό, δύο περιόδους για τον υπεύθυνο τάξης, χρόνο για τους συντονιστές των Η/Υ, σωστή στελέχωση των μικρών σχολείων κ.ά., επειδή αυτά έχουν κόστος, κάτω από την πίεσή μας άρχισαν τα τεχνάσματα. Από τη μια μας δίνουν χρόνο για τον υπεύθυνο τάξης και αυτό σε δόσεις, ενώ ταυτόχρονα έρχονται και αφαιρούν από τα σχολεία πάνω από 2500 ώρες για ενισχυτική διδασκαλία. Δυστυχώς, αυτές οι αλχημείες που σκέφτονται είναι εις βάρος και του δάσκαλου της τάξης και κυρίως των αδύνατων παιδιών των σχολείων μας.

Έρχομαι λοιπόν και στο κομμάτι της δουλειάς μας που λέγεται Ηγεσία, που στην πραγματικότητα αυτό κυρίως θα έπρεπε να κάνουμε. Δυστυχώς, μόνο το 20% του χρόνου μας αξιοποιείται γι' αυτό το σκοπό και το υπόλοιπο 80% το σπαταλούμε σε άλλα άσχετα πράγματα. Μας αναθέτουν ένα σωρό ασήμαντα καθήκοντα, αλλά επειδή πολλές φορές είναι και επείγοντα, μας κλέβουν το χρόνο από τα πιο σημαντικά.

Πώς θα καταφέρει, λοιπόν, ο Δ. να ανταποκριθεί στον ηγετικό του ρόλο, ιδιαίτερα τώρα με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, να στοχεύσει προς το όραμά του όταν:

- Σπαταλά τόσο χρόνο σε διδακτικά καθήκοντα.
- Έχει απίστευτο φόρτο γραφικής εργασίας και ένα σωρό εγκύκλιους τις οποίες δεν αρκεί να τις διαβάσει. Πρέπει και να τις διεκπεραιώσει.
- Έχει διάφορα άλλα διεκπεραιωτικά καθήκοντα, τα οποία θα μπορούσαν απλά να μηχανογραφηθούν.
- Έχει τις συνεχείς παρεμβάσεις και διακοπές από διάφορα πρόσωπα και τηλεφωνήματα.
- Υπάρχουν προβλήματα υλικοτεχνικής υποδομής και προμήθειας εξοπλισμού.

Προχθές αντιλήφθηκα ότι το κονδύλι μας για γραφική ύλη στην εφορία, έχει ήδη εξαντληθεί. Πέστε μου, τι υποτίθεται ότι θα πρέπει να κάνω για την υπόλοιπη χρονιά; Θα πρέπει να αρχίσω διαβουλεύσεις με το σύνδεσμο γονέων, ή να ψάξω για κάποιον άλλο χορηγό, ή να κάνουμε αλχημείες με τα κονδύλια στην εφορεία, προσπαθώντας να μεταφέρουμε ποσά από το ένα κονδύλι στο άλλο, που ανοήτως δε μας επιτρέπουν να κάνουμε με την κανονική οδό. Αν για παράδειγμα το σχολείο μου δε χρειάζεται όργανα γυμναστικής, κανονικά δεν μπορώ να πάρω τα χρήματα που μου έδωσαν για τη γυμναστική και να αγοράσω όργανα επιστήμης τα οποία χρειάζομαι. Βέβαια τελικά, είναι και αυτό μία ακόμα από τις αλχημείες τους, γιατί μ' αυτόν τον τρόπο μένουν κάποια κονδύλια αχρησιμοποίητα και στο τέλος της χρονιάς επιστρέφονται πίσω.

Αντιμετωπίζουμε ακόμα, τα μαθησιακά προβλήματα των μαθητών και την προσαρμογή των αλλόγλωσσων, οι οποίοι έρχονται όποτε θέλουν και κάποιοι από

αυτούς φοιτούν και όποτε θέλουν. Εδώ και χρόνια φωνάζουμε για τάξεις υποδοχής αλλά ποιος ακούει;

Υπάρχουν, επιπλέον, προβλήματα παραβατικής συμπεριφοράς. Και εδώ θα ήθελα να φανταστείτε λίγο το σενάριο που θα σας περιγράψω: Είμαστε ακόμα στο μήνα Σεπτέμβριο και έχουν γίνει ήδη επτά παραβιάσεις. Δεκάχρονοι μαθητές φοράνε κουκούλες και χτυπούν ανεξέλεγκτα όποιον και ότι βρουν μπροστά τους, κυκλοφορούν με τις μοτοσικλέτες μέσα στο σχολείο και ρίχνουν κροτίδες στέλλοντας παιδιά και δασκάλους στο νοσοκομείο. Καμία επίσημη καταγγελία δε γίνεται, κυρίως από φόβο. Και η αστυνομία να παρακολουθεί ανήμπορη να κάνει κάτι γιατί οι παραβάτες είναι ανήλικοι. Οι γονείς, ναρκομανείς, άνθρωποι που μπαινόβγαιναν στη φυλακή και το αποκορύφωμα, να απειλούν και τη ζωή των δασκάλων. Αυτά που μόλις περίγραψα συνάδελφοι και λίγα είναι, δεν είναι σενάρια επιστημονικής φαντασίας, ούτε αποσπάσματα από αμερικάνικη ταινία! Ήταν η πραγματική κατάσταση στο πρώτο σχολείο που τοποθετήθηκα ως Δ.

Τι κάναμε εμείς γι' αυτό; Τα πάντα! Συντονισμένες διαμαρτυρίες και καταγγελίες, ενημέρωση των αρμοδίων, απεργίες με αποκοπές και από το μισθό μας, αλλά άξιζε τον κόπο. Καταφέραμε κάτι που δεν είχε ξαναγίνει στα κυπριακά δεδομένα και το κάναμε με τη βοήθεια όλων των συναδέλφων, της ΠΟΕΔ και ιδιαίτερα της ΑΚΙΔΑ που ως μέλη της μας στήριξε με πολλαπλούς τρόπους. Αυτή η εμπειρία που περίγραψα, αν και ακραία, είναι η πραγματικότητα για ένα συγκεκριμένο κυπριακό σχολείο και δυστυχώς οι οιωνοί για το μέλλον δεν φαίνεται να είναι καλοί.

Γενικά όσο αφορά τη διοίκηση του σχολείου, μας περιμένουν ακόμα πιο δύσκολοι καιροί. Η οικονομική κρίση, μπορεί να μην επηρέασε ακόμα το μισθό μας αλλά επηρέασε τα κονδύλια μας. Έχουν αρχίσει να μας στέλλουν σε κάποιες περιπτώσεις τα μισά κονδύλια από τα περσινά και μας είπαν ότι θα πρέπει να καλύψουμε μ' αυτά δύο χρονιές!

Άλλη γκρίζα ζώνη είναι η αυτονόμηση των σχολικών μονάδων. Για κάποιους αυτονόμηση, σημαίνει απλή μεταβίβαση των περισσότερων καθηκόντων της εφορίας και των επιθεωρητών στους Δ., χωρίς ταυτόχρονα να τους απαλλάσσουν από άλλα καθήκοντα.

Μερικές φορές αναρωτιέμαι, αν οι προϊστάμενοι μας αντιλαμβάνονται ότι είμαστε άνθρωποι με δυνατότητες, αλλά και ανθρώπινες αδυναμίες. Λες και με την προαγωγή ξαφνικά μεταμορφωνόμαστε σε παντοδύναμους και αλάνθαστους υπερήρωες.

Λοιπόν, πώς τα διαχειριζόμαστε όλ' αυτά; Καθόμαστε και κλαίμε τη μοίρα μας;

Ένας ηγέτης όποιος και αν είναι οι συνθήκες, σηκώνεται επάνω, ανασκουμπώνεται και ξανά προς τη δόξα τραβά! Έχουμε να αντιμετωπίσουμε πολλά προβλήματα, αλλά έχουμε και πολύ ισχυρά όπλα στα χέρια μας. Το μεγαλύτερό μας κεφάλαιο είναι το προσωπικό μας. Εκεί αρχίζουν και τελειώνουν όλα. Δεν έχει και τόση σημασία ο επιθεωρητής, ολόκληρο τα υπουργείο, το επίπεδο των παιδιών, οι

γονείς, ο ελλιπής εξοπλισμός. Όλα αυτά, μπορούν να μας δυσκολέψουν πάρα πολύ, αλλά δεν είναι ο κεντρικός άξονας του σχολείου.

Αυτό που μπορεί να επηρεάσει άμεσα την όλη λειτουργία του σχολείου, είναι το να έχετε μη συνεργάσιμο προσωπικό, εννοώντας και το βοηθητικό προσωπικό βέβαια. Ανθρώπους που συνεχώς είναι το πνεύμα της αντιλογίας, που δεν συνεργάζονται, που ξέρουν όλα τους τα δικαιώματα, αλλά όχι τις υποχρεώσεις τους. Ανθρώπους καθαρά εγωκεντρικούς ή τεμπέληδες, ανθρώπους που κάνουν κλίκες και καταδυναστεύουν τους υπόλοιπους. Σίγουρα εδώ, προκύπτει το ερώτημα πώς τους χειριζόμαστε αυτούς; Πάντως, δεν τρέχουμε στον επιθεωρητή. Τους χειριζόμαστε με πολλή προσοχή, αλλά και αυστηρότητα, κάνοντας χρήση των δικαιωμάτων και της εξουσίας που απορρέουν από τη θέση μας. Ο Δ. έχει την εντολή της διοίκησης του σχολείου και αφού εξαντλήσει όλες τις δέουσες προσεγγίσεις, έχει και την εξουσία να επιβάλει την απόφασή του, σε οποιοδήποτε δύσκολο ή δύστροπο άτομο μέσα στο σχολείο και αν κάποιος έχει παράπονο ως πάει αυτός στον επιθεωρητή. Συνάδελφοι, το να μη γνωρίζουμε τα δικαιώματά μας, είναι το ίδιο επικίνδυνο με το να μη γνωρίζουμε τις υποχρεώσεις μας.

Αξιοποιείστε, λοιπόν, το προσωπικό σας, ακόμα και τους πιο δύστροπους και εργαστείτε ως ομάδα. Μόνο αυτοί που δεν τραβάνε κουπί έχουν χρόνο να ταρακουνούν τη βάρκα. Και μην υποτιμάτε κανένα. Μικρή βοήθεια, μεγάλη παρηγοριά λέει μια κυπριακή παροιμία.

Κάποτε βέβαια αργούμε να αντιληφθούμε ότι το σύμπαν, με μια μικρή εξαίρεση τον εαυτό μας, αποτελείται και από άλλους αξιόλογους ανθρώπους. Και συνήθως οι καλύτερες ιδέες μας, πρέπει να παραδεχτούμε ότι προέρχονται από άλλους.

Βάλτε, λοιπόν, προτεραιότητες και αποφασίστε ποια είναι επείγοντα και ποια σημαντικά. Αναθέστε τα επείγοντα και όχι τόσο σημαντικά σε άλλους και ασχοληθείτε εσείς με τα σημαντικά. Ένα εξοργισμένο γονιό για παράδειγμα, θα τον αναλάβετε εσείς, ενώ τη θέρμανση που δεν λειτουργεί μπορεί να την αναλάβει η γραμματέας.

Αξιοποιείστε τους βοηθούς σας χωρίς να τους εξουθενώνετε, για να μπορούν και αυτοί να εκτελούν τα ηγετικά τους καθήκοντα. Ελέγχετε τα ουσιώδη και μη γίνεστε ενοχλητικοί και αντιπαθητικοί. Στηρίζετε τους συνεργάτες σας σε επαγγελματικό, αλλά και σε προσωπικό επίπεδο όπου χρειαστεί. Δείξτε κατανόηση για τα προβλήματα των ανθρώπων γύρω σας, διευκολύνετε τους αν παραστεί ανάγκη. Δώστε τους καμιά μέρα άδεια να ξεκουραστούν, ή απλά επειδή τους αξίζει. Δικαιούστε να το κάνετε. Συνάδελφοι, μην τσιγκουνεύεστε πράγματα τα οποία δεν είναι από την τσέπη σας, αλλά ούτε και από την τσέπη κανενός άλλου.

Έχω δει συναδέλφους μου να κλαίνε, εξαιτίας της συμπεριφοράς κάποιου Δ. ή κάποιας Δ., γιατί δυστυχώς το καλάμι είναι δίπλα από τις επιτυχίες μας. Κάποιοι το καβαλούν και συμπεριφέρονται ωσάν να μην υπήρξαν ποτέ τους απλοί δάσκαλοι. Δεν τους συγκινεί τίποτα. Φτάνει να γίνει η δουλειά τους. Αλλά ξέρετε, ξεχνούμε συχνά ανθρώπους που μας έκαναν να γελάσουμε, αλλά δεν ξεχνάμε ποτέ αυτούς

που μας έκαναν να κλάψουμε! Μια καλή ευκαιρία για αυτοκριτική, είναι όταν οι δάσκαλοί μας κάνουν αίτηση για μετάθεση ή μη μετάθεση.

Φροντίζουμε, λοιπόν, να δημιουργήσουμε μέσα στο σχολείο μια κουλτούρα συνεργασίας και αλληλοϋποστήριξης, ξεκινώντας από τον εαυτό μας. Όλοι μας θέλουμε να αλλάξουμε τους άλλους, τον κόσμο ολόκληρο, αλλά κανένας δε σκέφτεται να αλλάξει πρώτα τον εαυτό του. Πιστέψτε με, η νοοτροπία είναι μεταδοτική. Γίνετε εσείς η αλλαγή που θέλετε να γίνει μέσα στο σχολείο σας.

Ως Διευθυντές γνωρίζουμε ότι έχουμε πολλές εξουσίες στα χέρια μας, αλλά όπως λέει και ο Απ. Παύλος, «τα πάντα είναι στην εξουσία μου, αλλά τα πάντα δε συμφέρουν». Δε συμφέρει, ας πούμε, να μεταφέρετε πράγματα που προκαλούν αρνητικά συναισθήματα. Δε συμφέρει, ούτε να μεταφέρετε εύκολα την ευθύνη στους δασκάλους σας, ακόμα και αν φταίνε. Καλύψτε τους όσο μπορείτε. Τις πλείστες φορές το θέμα θα λήξει πιο ανώδυνα, αν αναλάβετε εσείς την ευθύνη. Γιατί η πυραμίδα της σχολικής ηγεσίας, στην πραγματικότητα δεν είναι έτσι όπως την ξέραμε, αλλά ανάποδη. Εμείς έχουμε την ευθύνη, εμείς κρατάμε όλο το βάρος του σχολείου στους ώμους μας.

Να είστε φιλικοί και προσιτοί με τους συναδέλφους σας, αλλά ο Δ. δεν πρέπει να ξεχνάει και τη θέση του. Μην εξαργυρώνετε τον εαυτό σας εύκολα γιατί μετά δεν θα μπορείτε να ασκήσετε καμία εξουσία. Επιπλέον, όσο πιο ψηλά ανεβαίνουμε, τόσο πιο έντονος είναι και ο σεξισμός που αντιμετωπίζουμε, οι γυναίκες φυσικά. Ξέρετε τι σοβαρό πρόβλημα είναι να προαχθείς σε νεαρή ηλικία και μάλιστα να είσαι και γυναίκα; Συνεχώς χρειάζεται να αποδεικνύεις τον εαυτό σου. Έρχονται και επιστολές από το Υπουργείο οι οποίες αναφέρονται σε κακοδιαχειρίσεις από διευθυντές και αυτό κάνει ακόμα πιο δύσκολη τη θέση μας. Πρόεδρος σχολικής εφορείας, αρχικά μου είπε ότι δε θα μου παραδώσει το ταμείο του Δ. αναφέροντας ότι αυτό το έκανε για να με προστατεύσει, αφού κάποιοι διευθυντές ξοδεύουν τα χρήματα σε πράγματα που δεν πρέπει, όπως εξόδους, δώρα και φαγητά.

Τι έπρεπε να απαντήσω σ' αυτό; Πώς έπρεπε να αντιδράσω; Απαίτησα με ευγένεια να γίνει το νεομισμένο, πράγμα που έγινε και οι σχέσεις μας πλέον είναι άριστες.

Επιπλέον συνάδελφοι, μην επιτρέψετε σε κανένα να προσβάλλει την αξιοπρέπεια, τη νοημοσύνη και το κύρος σας. Όταν έχετε να αντιμετωπίσετε θρασεείς ανθρώπους που μπαίνουν στο σχολείο και φωνάζουν, όπως παραπονούμενοι γονείς και άλλοι, μην κάνετε κουβέντα μαζί τους στο πόδι. Βρέστε μια αφορμή και αφήστε τους να περιμένουν για λίγα λεπτά. Αξιοποιήστε και εσείς αυτό το χρόνο για να σκεφτείτε το πώς θα χειριστείτε το θέμα, πηγαίνετε και καθίστε πίσω από το γραφείο σας στην καρέκλα του Δ, βάλτε μια απόσταση μεταξύ σας και κάντε τους να αντιληφθούν σε ποιον μιλούν. Θα δείτε αμέσως τους τόνους να πέφτουν. Βάλτε τον εαυτό σας σε πλεονεκτική θέση πριν τους αντιμετωπίσετε. Και αυτό, όχι για να κάνετε επίδειξη εξουσίας, αλλά γιατί κάποιοι μπαίνουν στο σχολείο και απευθύνονται σε εμάς, ωσάν να είμαστε οι τελευταίοι υπάλληλοί τους ή ακόμα χειρότερα οι υπηρέτες τους.

Γι' αυτούς και για άλλους λόγους τη θέση μας χρειάζεται να την ενισχύσουμε, κάνοντας δημόσιες σχέσεις με όσο το δυνατό περισσότερους ανθρώπους, οι οποίοι εμπλέκονται με οποιοδήποτε τρόπο με το σχολείο. Και όταν έρχεστε σε επαφή με τον κόσμο φροντίστε να είστε ήρεμοι, έχοντας αντίληψη ότι είστε εντός έδρας και έχετε το δικαίωμα να δείξετε και την έξοδο του σχολείου, αν χρειαστεί, σε όσους ξεπερνούν τα όρια.

Τώρα, όσο αφορά την εφορεία, φροντίστε να πάτε και να γνωρίσετε προσωπικά τους ανθρώπους με τους οποίους μιλάτε στο τηλέφωνο. Πολύ πιο δύσκολα θα πουν όχι σε κάποιο τον οποίο γνωρίζουν προσωπικά, παρά σε ένα άγνωστο πίσω από ένα ακουστικό. Οι εφορείες χειρίζονται τα περισσότερα χρήματα που αναλογούν στα σχολεία μας και χωρίς χρήματα τα πράγματα δεν κυλούν. Κάποιος είπε ότι κανείς δε θα θυμόταν τον καλό Σαμαρείτη, αν είχε μόνο καλές προθέσεις. Είχε και χρήματα να τις πραγματοποιήσει. Έτσι και εμάς, δυστυχώς, δεν αρκούν μόνο οι καλές μας προθέσεις.

Ενισχύστε, επίσης, τη θέση σας με το να είστε πάντα οργανωμένοι και προγραμματισμένοι. Μάθετε να κρατάτε σημειώσεις σε σημειωματάριο και όχι σε κόλλες και κολλούθκια που παραπέφτουν και χάνονται. Γράφετε τα πάντα, γιατί όπως λένε, «το πιο μικρό μολυβάκι νικά και το πιο δυνατό μυαλουδάκι». Διεκπεραιώνετε άμεσα, όπου είναι δυνατόν, ότι προκύπτει. Μη στοιβάζετε τη δουλειά σας, γιατί θα έρθουν τα επόμενα και θα σας πνίξουν. Όπου βρείτε κάποια χαραμάδα στο χρόνο, κάνετε κάτι που δεν είναι επείγον πριν γίνει επείγον. Αφήστε τους άλλους να σας μιλάνε ανάλογα με το χρόνο που έχετε και όχι να σας λένε την ιστορία της ζωής τους. Βγάλτε έξω από το γραφείο σας, οτιδήποτε δίνει την ευκαιρία σε κάποιο να μπαίνει και να σας διακόπτει. Κανονίστε να υπάρχει ενδοσυνεννόηση με το γραφείο της γραμματέας σας και συμφωνήστε να απαντά αυτή τα τηλεφωνήματα και να σας μεταφέρει μόνο αυτά που δεν μπορεί να χειριστεί.

Όσο αφορά τα χρονοδιάγραμμα μην αγχώνεστε αν αργήσουμε λίγο, δε θα μας πάρουν το κεφάλι. Το πολύ πολύ να τηλεφωνήσουν για υπενθύμιση. Μην αγχώνεστε ούτε ακόμα και για διαδικασίες που είναι χρονοβόρες ή δύσκολες. Μια απόσταση χιλίων μέτρων αρχίζει με ένα βήμα. Χρησιμοποιείστε τη μέθοδο της σαλαμοποίησης. Κομμάτι κομμάτι και τα βουνά θα εξαφανιστούν.

Τώρα θυμήθηκα και κάποιο που μου είχε πει: αν χρειαστεί να καταπιείς ένα βάτραχο μην τον κοιτάζεις πολλή ώρα. Και αν χρειαστεί να καταπιείς πάνω από έναν, ξεκίνα με τον μεγαλύτερο. Να είστε λοιπόν αποφασιστικοί, μάθετε να λέτε και **όχι** όταν πρέπει και μην αφήνετε να σας καταδυναστεύουν. Και επιπλέον, πρέπει να το πάρουμε απόφαση ότι κάποιοι άνθρωποι δε θα αλλάξουν ποτέ ότι και να κάνουμε.

Αν χρειαστεί ζητείστε βοήθεια αλλά ποτέ από υφιστάμενούς σας. Μη δείξετε τις αδυναμίες σας στους υφιστάμενους σας και προπάντων μην πάτε να κλαφτείτε σ' αυτούς. Θα χάσετε όλο το κύρος που πηγάζει από τη θέση σας και οι δάσκαλοι θα νιώθουν ανασφάλεια μαζί σας.

Βέβαια, κανείς δεν μπορεί να μας αφαιρέσει το δικαίωμα να κάνουμε και λάθη. Είμαστε άνθρωποι. Επιτρέπεται να πέσουμε, αλλά επιβάλλεται να σηκωθούμε.

Τώρα με όλ' αυτά που ακούστηκαν, ίσως να αναρωτιέστε κατά πόσον αξίζει τον κόπο να διεκδικήσει κάποιος αυτή τη θέση. Η δική μου απάντησή σ' αυτό το ερώτημα είναι κάθετη και χωρίς δεύτερη σκέψη. Σίγουρα αυτή η θέση δεν κάνει για όλους! Προσωπικά, όμως, όχι μόνο δε μετάνιωσα, αλλά θεωρώ τον εαυτό μου προνομιούχο και ευλογημένο που αξιώθηκα να είμαι εδώ σήμερα. Είναι μια θέση με πάρα πολλές υποχρεώσεις, αλλά και προνόμια. Είναι μια θέση με πολύ κύρος και αυτό ο Δ. το βιώνει καθημερινά. Ότι και αν περνάμε, η δουλειά αυτή μας προσφέρει μεγάλη ηθική ικανοποίηση και μας αποζημιώνει πολλαπλάσια, θυμίζοντας αυτό που είπα στην αρχή, ότι τα πάντα σχετίζονται με τη στάση του καθενός μας απέναντι στα γεγονότα. Αδιαμφισβήτητα όμως, είμαστε στην ανώτερη θέση στον εργασιακό μας χώρο. Το υπουργείο και ο επιθεωρητής, δυο τρεις φορές το χρόνο που έχουν πλέον επαφή μαζί μας, δεν εμπλέκονται ουσιαστικά στην καθημερινή μας δουλειά. Και στο τέλος της ημέρας ο Δ. έχει ήδη αρκετή αυτονομία.

Μη διστάζετε, λοιπόν, να κάνετε πράγματα και να βγείτε έξω από τα τυποποιημένα καλούπια, όπως αναμένεται άλλωστε, από έναν ηγέτη. Στο κάτω κάτω, ρωτήστε αν μπορείτε να κάνετε κάτι και θα εκπλαγείτε πραγματικά με το τι δικαιούστε. Προσωπικά, αν δεν τολμούσα, το γραφείο μου θα είχε κάτι άχαρες μπλε ηλεκτρικές πολυθρόνες χωρίς χέρια, που θα θύμιζαν οδοντιατρείο και η αυλή του σχολείου μου δε θα είχε ένα τεράστιο παιχνίδι για τα παιδιά, τα οποία θα συνέχιζαν να κλοτσούν πέτρες και μπουκάλια τα διαλείμματα, όπως κάνουν σε πολλά άλλα σχολεία. Λυπάμαι μόνο, που δεν έχουμε το χρόνο για να αναφέρω και κάποιες εκπαιδευτικές τολμηρές πρωτοβουλίες.

Συνάδελφοι, θέλει αρετήν και τόλμην η ελευθερία! Τολμήστε λοιπόν να κάνετε πράγματα. Το 100% των σουτ που δεν κάνουμε δεν μπαίνουν στο δίχτυ.

Ο Δ. είναι ο ηγέτης του σχολείου και αν θέλει να ονομάζεται ηγέτης, το ερώτημα γι' αυτόν δεν πρέπει να είναι ποιος θα του το επιτρέψει, αλλά ποιος θα τον εμποδίσει!

Τελειώνοντας, θα ήθελα να πω το εξής: Στη ζωή μας ποτέ δεν παίρνουμε αυτό που αξίζουμε, αλλά αυτό που διεκδικούμε!

Και αν θέλετε να ξεχωρίσετε μέσα στο πλήθος, φροντίστε να μελετάτε όταν οι άλλοι κοιμούνται, να εργάζεστε όταν οι άλλοι χαζεύουν, να ονειρεύεστε όταν οι άλλοι απλά εύχονται.

Σας ευχαριστώ για τη υπομονή σας και εύχομαι στους υποψήφιους Δ. και Β.Δ. κουράγιο και δύναμη κατά την προετοιμασία και καλές επιτυχίες!

Δρ Μαρία Φωτίου

Διευθύντρια Δημοτικού Σχολείου